

AT AŐILARI

Atlarda Aşılama Prensipleri

- Atlarda aşılanmanın amacı, infeksiyöz hastalıklara karşı hem bireysel korunma hem de sürü bağışıklığının sağlanmasıdır.
- Aşılama programları planlanırken hayvanın yaşı, kullanım alanı, infeksiyöz etkene maruziyet riski dikkate alınır.
- Primer **EHV 1,4** ve **tetanoz** aşısını **3-4 aylık** yaşta, sekonder aşığı **4-5 aylık** yaşta (4-6 hafta sonra) ve 3. doz aşığı **10-12 aylık** yaşta almalıdır.
- Bu taylor primer **kuduz** aşılarını **3-4 aylık** yaşta, sekonder aşığı **12 aylık** yaşta olmalıdır.
- **Influenza** aşısı **6 aylık** yaşta uygulanmalıdır.

Tetanoz Aşısı

- Hastalığın etkeni olan *Clostridium tetani* tüm dünyada yaygındır.
- Hastalık atların yaralarının toprakla teması sonrası etkenle enfekte olmasıyla şekillenir.
- Eğer yaralanan atın aşı geçmişi bilinmiyorsa muhakkak tetanoz aşısı (toksoid aşı) yanında tetanoz antitoksini uygulamasının yapılması gerekmektedir. Primer aşı uygulamasının 1 ay ardından sekonder aşı dozu yapılmalıdır.
- Aşılı kısrakların taylarına ise ilk doz 6, ikinci doz 7 ve üçüncü doz ise 9 aylık yaşta uygulanmalıdır.
- Aşısız kısrakların taylarına ise ilk doz 3, ikinci doz 4 ve üçüncü doz ise 6 aylık yaşta uygulanır.
- Aşılı bir atın bu uygulamalardan sonra ciddi bir yaralanma olgusu söz konusu olduğunda tek doz aşı uygulaması (rapel doz) yapılmalıdır.

Equine herpesvirus 1 ve 4 Aşısı

- EHV-1 atlarda yavru atma olgularının ve sinirsel hastalığın birincil sebebidir.
- EHV-4 ise, özellikle genç atlarda solunum sistemi infeksiyonlarına neden olmaktadır.
- Atlarda rhinopneumonitis olarak da bilinen hastalığın kontrolü aşılama ve iyi bakım uygulamaları ile sağlanır.
- Gebe kısıraklarda yavru atma, annelerin gebeliğin 3., 5., 7. ve 9. aylarında inaktif EHV-1 aşısı ile aşılanması yoluyla önlenmektedir.
- Solunum sistemi infeksiyonları ise kombine EHV-1 ve EHV-4 aşısı ile sağlanmaktadır.
- Taylarda aşuya 6 aylıkken başlanıp, ikinci aşı 7. ay, üçüncü aşı ise 8. ay yapılıp, 12 aylık yaşta yapılan bir rapel aşı ile tamamlanır.
- Yarış atları ise her 6 ayda bir aşılanmalıdır.
- Damızlık kısırakların doğumdan 2-4 hafta öncesinde EHV-4 ile aşılanmasıyla yavru kolostrumla maternal antikörlerin geçişi sağlanır.

Influenza Aşısı

- Influenza virusu atlarda solunum sistemi hastalıklarının başında gelir ve bulaşıcılığı yüksektir.
- Bu nedenle etkenle temas riski altındaki tüm atların (taylar, damızlık kısıraklar, yarış atları, şovlara katılan atlar, nakil edilen atlar) aşılması gerekmektedir.
- Aşılı damızlıkların tayları maternal antikolarla interferensin önlenmesi nedeniyle 9, 10 ve 12 aylık yaşta 3 kez aşılanır.
- Aşısız damızlıkların tayları ise daha erken yaşta 6, 7 ve 12 aylık yaşta aşılanmalıdır.
- Yarış atlarına (2-4 yaşlı) aşı her 6 ayda bir olmak üzere senede 2 kez yapılır.
- Diğer atlarla temas riski bulunan diğer atlara ise yine her 6 ayda bir aşı uygulanmalıdır.
- Aşı intranazal olarak uygulanmaktadır.

Kuduz Aşısı

- Atlarda kuduz zoonoz ve ölümcül bir hastalıktır.
- Atlarda hastalık belirtileri yeme içme güçlüğü, yürüme güçlüğü, ve inkordinasyondur.
- Damızlık kısırakların doğumdan 4-6 hafta önce aşılması gerekmektedir.
- Aşılı damızlıkların taylorları 6, 7 ve 12 aylık yaşta 3 kez aşılanır.
- Aşısız damızlıkların taylorları ise daha erken yaşta 3, 4 ve 12 aylık yaşta aşılanmalıdır.
- Yetişkin atların ise senede 1 kez olmak üzere her sene aşılanmasında fayda vardır.

Su Sakağısı Hastalığı Aşısı

- Hastalık etkeni *Streptococcus equi*'dir.
- Hastalık çok bulaşıcıdır.
- Hastalığın görüldüğü yerlerde burun-içi veya kas-içi aşı uygulanmalıdır.
- Taylarda kas-içi aşı 4., 5. ve 6. ay yapılan 3 aşığı takiben 12. ay rapel aşı şeklinde uygulanır.
- Burun-içi aşı ise, ilk aşı 6-9 aylıkken, ikinci aşı ilk aşıdan 1 ay sonra, 3. aşı ise 12 aylıkken yapılır.
- Yetişkin atlarda hastalık riski olduğunda aşı her yıl tekrarlanmalıdır.
- Hastalığın görüldüğü çiftliklerde damızlık kısırakların doğumdan 4-6 hafta önce olacak şekilde her yıl aşılması gerekmektedir.

- TETANOZ, KUDUZ, gibi hastalıklar zaman zaman bölgesel özellikle köpeklerde gözlenmektedir.
- SAKAĞI, ülkemizde aşısı bulunmamaktadır. Atların en çok maruz kaldığı ve at sahiplerinin en çok şikayetçi olduğu hastalıktır. Yurt dışında burun içi uygulama şeklinde aşılama yapılmaktadır.
- INFLUENZA
- EQUINE HERPES VIRUS 1,4
- ANTHRAKS
- Herkes kendi Veteriner Hekim'i ile atlarının yıllık aşılama programını yapmalıdır.

Tay doğduktan sonra 21 gün içerisinde Tetanoz toksoid aşısı yapılmalıdır.

6 AYLIK: Kuduz, Tetanoz, Influenza, EHV 1,4 ve Su Sakağısı aşısı

7 AYLIK: Influenza, EHV 1,4 ve Su Sakağısı aşısı

12 AYLIK: Influenza, EHV 1,4

Tetanoz, Influenza, EHV 1,4, Sakağı yılda 2 kez (6 ay arayla)

Kuduz: Yılda 1 kez

EQUİLİS PREQUENZA VE PRODIGY/DUVAXYN EHV 1,4

Kaynaklar

- Arda, M., Sareyyüpođlu, B. (2004). Aşılar, Hazırlama Teknikleri, Avantaj ve Dezavantajları. İnkansa Matbacılık Ltd. Sti. Ankara.
- Diker KS (2005). İmmunoloji. Medisan Yayınevi, Ankara.
- Tizard IR (2009). Veterinary Immunology, An İntroduction. Eight Ed., Saunders, Elsevier.
- Vaccine. Wikipedia: The Free Encyclopedia. Wikipedia Foundation, Inc. 22 July 2004. <https://en.wikipedia.org/wiki/Vaccine>.